

Jasmina Gržinić, *Uvod u turizam – povijest, razvoj, perspektive*. Sveučilište Jurja Dobrile u Puli: Fakultet ekonomije i turizma „Dr.Mijo Mirković”, 2019.

Knjiga pod nazivom „Uvod u turizam – povijest, razvoj, perspektive”, objavljena 2019. godine od strane Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli, nosi potpis autorice Jasmine Gržinić, redovne sveučilišne profesorice turizma na Katedri za turizam. Njezina iznimna aktivnost kao znanstvenice s impresivnim doprinosima u području turizma dodatno ističe važnost knjige. Gržinić je potvrdila svoju stručnost i doprinos turizmu kroz objavu više od 130 znanstvenih i stručnih radova, autorstvo knjiga te uredništvo znanstvenih monografija. Aktivno sudjelovanje na domaćim i međunarodnim konferencijama, vođenje znanstvenih projekata te recenzija preko 50 znanstvenih radova odražavaju njezinu ključnu ulogu u turističkoj zajednici. Njezino široko područje interesa obuhvaća osnove turizma, turoperatore, međunarodni turizam te doprinosi razvoju turističke misli na međunarodnoj razini. Kao članica Katedre za turizam, Gržinić se trenutno fokusira na istraživanje edukacije u kontekstu potreba turizma, a ta stručna perspektiva dodatno je ogledana u njezinoj knjizi „Uvod u turizam – povijest, razvoj, perspektive”, koja je napisana na hrvatskom jeziku i sadrži 242 stranice, 5 slika, 29 tablica i 3 grafikona. Knjiga dolazi u formi mrežne publikacije (internetskog izdanja) i dostupna je na službenoj mrežnoj stanici Fakulteta ekonomije i turizma „Dr. Mijo Mirković” Pula. Recezenti knjige prije njenog objavljivanja su: Jasmina Osmanaković, redovna profesorica Ekonomskog fakulteta u Sarajevu, Sveučilišta u Sarajevu; Ivanka Nestorska, redovna profesorica Fakulteta za turizam i ugostiteljstvo u Ohirdu, Sveučilišta Sv. Kliment Ohridski u Bitolju i gostujući profesor Više poslovne škole u Leskovcu, odsjeka Akademije strukovnih studija Južna Srbija; i Rade Knežević, redovni profesor Fakulteta za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu, Sveučilišta u Zagrebu i Fakulteta za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu u Opatiji, Sveučilišta u Rijeci. Ova knjiga, pisana u znanstvenom tonu, još nije bila predmet objavljenih recenzija.

Knjiga započinje **predgovorom** ističući ključne ciljeve – stvaranje osnovne baze znanja o turizmu za studente i osposobljavanje nastavnika za suvremene izazove. U **uvodu**, autorica postavlja istraživački okvir, fokusirajući se na teorijske spoznaje o turizmu kroz prošlost, sadašnjost i budućnost. Prepoznajući potrebu za udžbenikom u literaturi za studente poslovne ekonomije – smjera turizma, autorica izražava nadu da će stilističke nesavršenosti potaknuti razmišljanje i inspirirati na produbljivanje tema, te naglašava da istraživanje ima za cilj koristiti opisnu, komparativnu i futurističke metode kako bi interaktivno s čitateljem istražilo terminologiju turizma te eliminiralo barijere, kako trenutačne tako i buduće. Knjiga obuhvaća deset poglavlja koje detaljno rasvjetljavaju ključne aspekte turističke terminologije.

Prvo poglavlje analizira ključne pojmove u turizmu, ističe utjecaj turizma na društveni razvoj, kronološki prikazuje razvoj turizma, razlikuje masovni i tematski turizam te naglašava važnost očuvanja okoliša. Zaključeno je pitanjima i vježbama o turističkim motivacijama, crnom turizmu te analizi destinacija. Sveobuhvatan pristup povezuje teorijske koncepte s primjerima, pružajući čvrste temelje u razumijevanju turističke industrije. **Drugo poglavlje** detaljno proučava razvoj turizma kroz povijest, s naglaskom na hrvatski kontekst. Autorica koristi informativan pristup, objedinjujući teorijske analize, statističke podatke te konkretne informacije o izazovima. Ovaj pristup potiče dublje razumijevanje povijesti hrvatskog turizma nakon Domovinskog rata i potiče diskusiju o usporedbi konkurentnosti mediteranskih zemalja. **Treće poglavlje** produbljuje razumijevanje ključnih aspekata turističkog tržišta, ističući važnost turističke potrošnje za ekonomiju. Autoričin analitički pristup pruža alate za sagledavanje tržišnih dinamika i utjecaja turizma na gospodarstvo, dok poglavlje zaključuje s pitanjima za diskusiju i vježbama koje potiču analizu razvoja turizma Nacionalnog parka Brijuni te utjecaja interneta i digitalnog marketinga na turističku potrošnju. **Četvrto poglavlje** temeljito istražuje turizam, analizirajući destinacije, ključne resurse i strategije diverzifikacije, pružajući

sveobuhvatno razumijevanje sektora. Holistički pristup potiče razmišljanje o izazovima i prilikama u budućnosti turizma, istovremeno potičući istraživanje razvoja turizma Grada Pule, programa Eco Domus i inovativnih prezentacija koje unapređuju turističko iskustvo. **Peto poglavlje** istražuje evoluciju turoperatora i turističkih agencija, fokusirajući se na prilagodbe turbulentnom okruženju i utjecaj informacijskih sustava. Stručan pristup analizira suvremene trendove, poput razvoja ICT-a, i potiče dublje razmišljanje o ulozi turoperatora, održivosti i međunarodnoj konkurentnosti, pružajući praktične primjene kroz odabir europskog akvarija i analizu uloge agencija u javno-privatnim partnerstvima. **Šesto poglavlje** istražuje ključne aspekte prometa u turizmu, ističući povijesni značaj, suvremene trendove i analizirajući utjecaj prometa na destinacije. Autoričin proaktivan pristup naglašava važnost prilagodbe suvremenim trendovima, održivosti i suradnji, zaključujući poglavlje pitanjima o međunarodnom zračnom prometu, utjecaju prometa na imidž destinacije, turi Camino de Santiago i ulozi Tripadvisor servisa, i vježbama koje obuhvaćaju praktične primjere poput proučavanja turističke atrakcije kao prometa i analize obalnih zračnih luka u Hrvatskoj. **Sedmo poglavlje** istražuje organizacijski ustroj turizma, s naglaskom na planiranju, izvorima podataka, upravljanju turizmom i turističkoj politici, posebno u kontekstu hrvatskog turizma. Suvremeni pristup potiče kritičko vrijednovanje uloge države, lokalnog planiranja i udruga u turizmu, uz analizu primjera uspješnog destinacijskog menadžmenta, uključujući vježbe s analizom turističke regije Istre i uloge upravnih odjela za turizam. **Osmo poglavlje** istražuje ekonomske i neekonomske aspekte turizma s posebnim fokusom na održivost, naglašavajući utjecaj na regionalni razvoj, zapošljavanje, bilancu plaćanja i socio-kulturnu dinamiku. Sveobuhvatan pristup potiče čitatelje na razmišljanje o održivim inicijativama i integraciji turističkih utjecaja u suočavanju s globalnim promjenama. **Deveto poglavlje** istražuje specifične oblike turizma u Istri, analizira stjecanje novih vještina dionika i transformacije zdravstvenog turizma. Specifičan pristup istraživanju lokalnih

inicijativa i potreba za razvojem turizma u Istri završava se poticajnim pitanjima za diskusiju, potičući čitatelje na razmišljanje o integraciji posebnih oblika turizma, ulozi destinacijskog menadžmenta i analizi studijskih programa, istovremeno potičući praćenje napretka cikloturizma i outdoor turizma u Hrvatskoj, posebice u Istarskoj županiji. **Deseto poglavlje** istražuje ključne aspekte budućnosti turizma, naglašavajući kulturni turizam, istraživanja, tehnologiju i održivost. Proaktivan pristup reflektira potrebu za prilagodbama i inovacijama u sektoru, potičući čitatelje na analizu izazova budućih menadžera, razloge transfera zanimanja te istraživanje inovacija kroz primjere lokalnog hotela i kampanje Share Istria. Knjigu zaključuje sa zaključkom, riječnikom, popisom literature, kazalom, te informacijama o ilustracijama, grafikonima, slikama i priložima. Autorica se oslonila na 107 bibliografskih izvora i 29 internetskih izvora tijekom procesa pisanja knjige. U zaključku, knjiga se ističe brojnim snažnim karakteristikama, pružajući sveobuhvatan pregled turizma kroz različite perspektive, od povijesti do suvremenih trendova. Autorica uspješno kombinira teorijske analize s konkretnim primjerima, potičući čitatelje na kritičko razmišljanje i analizu. Grafikoni, slike i tablice dodatno obogaćuju informacije, pružajući vizualni kontekst i alate za bolje razumijevanje kompleksnosti turističkog sektora. Autorica, kroz pažljivo strukturiran materijal i kronološki pristup, pruža temeljan pregled turizma od osnovnih pojmova do specifičnih oblika u Istri. Analiza motiva suvremenih putnika, povijesni razvoj turizma te obrada tema poput digitalnog marketinga i održivosti odražavaju stvarne izazove s kojima se turistički sektor suočava danas. Unatoč jakim točkama, knjiga bi se mogla poboljšati dodatnom analizom određenih aspekata radi dubljeg razumijevanja. Povećanje informacija ili primjera doprinijelo bi većoj dubini analize, dok bi dodatni poticaji za aktivno sudjelovanje čitatelja (primjerice kroz studije slučaja, poveznice s drugim resursima i raspravu o ključnim konceptima) obogatili iskustvo čitanja.

Branka Ličanin

Alma Mater Europaea, Maribor, Slovenija